

รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำในการบริหารจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

A Model for Developing Leadership in Instructional Management of Administrators at Primary Schools under the Office of Basic Education Commission in the Northeast

อนุสรณ์ จำเริญเจือ

Anusorn Chamroenchua

สาขาวิชาภาวะผู้นำทางการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร จังหวัดสกลนคร 47000

Leadership in Educational Administration, Sakon Nakhon Rajabhat University, Sakon Nakhon, Thailand, 47000

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำในการบริหารจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา 2) สร้างและพัฒนารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำในการบริหารจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา และ 3) ศึกษาประสิทธิผลรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำในการบริหารจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ที่พัฒนาขึ้น การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา ดำเนินการเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบของภาวะผู้นำในการบริหารจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ระยะที่ 2 การสร้างและพัฒนารูปแบบ โดยร่างรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำในการบริหารจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ตรวจสอบและยืนยันรูปแบบโดยผู้เชี่ยวชาญ ระยะที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบกับผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 จำนวน 3 โรงเรียน วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบความแตกต่างโดยใช้ t- test

ผลการวิจัย พบว่า

1. องค์ประกอบของภาวะผู้นำในการบริหารจัดการเรียนรู้ มี 5 องค์ประกอบ คือ 1) การจัดการเรียนรู้ที่เน้นทักษะกระบวนการคิด 2) การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 3) การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ 4) การพัฒนาและการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ และ 5) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

2. รูปแบบพัฒนาภาวะผู้นำในการบริหารจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย หลักการ จุดมุ่งหมาย เนื้อหา กระบวนการพัฒนา สื่อและแหล่งเรียนรู้และการวัดและประเมินผล

3. ประสิทธิผลของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำในการบริหารจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา พบว่า ภาวะผู้นำในการบริหารจัดการเรียนรู้ หลังการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำในการบริหารจัดการเรียนรู้ สูงกว่าก่อนการทดลองใช้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งแสดงให้เห็นว่ารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำในการบริหารจัดการเรียนรู้ มีประสิทธิผลสามารถพัฒนาภาวะผู้นำในการบริหารจัดการเรียนรู้ให้สูงขึ้นได้

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำ, การบริหารจัดการเรียนรู้

Abstract

The purposes of this research were to 1) examine the components of leadership in instructional management of primary school administrators, 2) construct and establish the model of leadership development in instructional management for administrators at primary schools under the Office of Basic Education Commission in the Northeast, and 3) validate the effective index of the developed model. This research employed a Research and Development approach which was performed in three phases: Phase I related to a model investigation concerning components of leadership in instructional management for primary school administrators. Phase II Model Establishment and Confirmation involved a model drafting and further refinement by the experts. Phase III Model Implementation-the samples were administrators and teachers from three primary schools under the Office of Kalasin Primary Educational Service Area 1. The statistical analysis involved mean, standard deviation and t-test (Dependent Samples).

The findings were as follows:

1. The component of leadership in instructional management comprised five major components as follows: 1) thinking process development, 2) learner-centered instruction approach, 3) integrated learning management, 4) development and learning media and technology, and 5) measurement and evaluation.
2. The developed model comprised principles, objectives, contents, development procedure, media and learning resources, and measurement and evaluation.
3. The efficiency index of the model of leadership development in instructional management revealed that after the model implementation, the mean scores of leadership in instructional management were higher than that of the pre-intervention stage at the .01 level of significance. This would conclude that the developed model was efficient for developing leadership in instructional management.

Keywords: Leadership, Instructional management

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษามีบทบาทและเป็นกลไกที่สำคัญยิ่งต่อการพัฒนาประเทศ เนื่องจากการศึกษาจัดเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคนให้มีลักษณะที่พึงประสงค์ของสังคม สามารถปรับตัวให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงในยุคโลกาภิวัตน์ และมีความสามารถยืนหยัดอยู่ท่ามกลางวิกฤตเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและมีความสามารถแก้ไข้ปัญหาของชาติที่กำลังเผชิญอยู่ได้ การศึกษาจึงมีความสำคัญยิ่งตามที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 และแก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 กำหนดไว้ในหมวด 1 ความมุ่งหมายและหลักการ มาตรา 8 การจัดการศึกษาให้ยึดหลักดังนี้ (1) เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน (2) ให้สังคมมีส่วนร่วมในการ

จัดการศึกษา (3) การพัฒนาสาระกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่องและหมวด 4 แนวการจัดการศึกษา มาตรา 26 ให้สถานศึกษาจัดการประเมินผู้เรียน โดยพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรมและการทดสอบควบคู่ไปในกระบวนการเรียนการสอน ตามความเหมาะสมของแต่ละระดับและรูปแบบการศึกษา ให้สถานศึกษาใช้วิธีการที่หลากหลายในการจัดสรรโอกาสการเข้าศึกษาต่อ และให้นำผลการประเมินผู้เรียนตามวาระหนึ่งมาใช้ประกอบการพิจารณาด้วย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ไม่ได้ให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนรู้ ทำให้ขาดผู้บริหารโรงเรียนที่รู้และเชี่ยวชาญเรื่องการจัดการเรียนรู้อย่างมาก ฉะนั้นจึงต้องทำให้ผู้บริหารโรงเรียน

เน้นการบริหารการจัดการเรียนรู้ของนักเรียน โดยผู้บริหารต้องเป็นผู้อำนวยความสะดวกการเรียนรู้ ซึ่งการประกันคุณภาพการศึกษาก็มุ่งไปที่การจัดการเรียนรู้เช่นกัน [1] ผู้บริหารโรงเรียนจึงต้องแสดงให้เห็นถึงบทบาทหน้าที่ และความรับผิดชอบ ในการทำให้ครูเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยผู้บริหารโรงเรียนจะต้องแสดงภาวะความเป็นผู้นำเชิงวิริริเมธสร้างสรรค์ในห้องเรียนและต้องแสดงบทบาทในหลายทศนะ [2] สอดคล้องกับรายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ที่กล่าวว่า ผู้ที่จะทำให้การบริหารงานของโรงเรียนเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากที่สุด คือผู้บริหารโรงเรียนที่ใช้ภาวะผู้นำด้านการบริหารจัดการในการนำพาสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จตามเกณฑ์มาตรฐาน [3]

ผู้วิจัยในฐานะผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ได้ตระหนักถึงถึงสภาพปัญหาในการบริหารจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ทันกับการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552 - 2561) ที่ต้องมีการพัฒนาการบริหารจัดการใหม่ มุ่งเน้นสร้างผู้นำการเปลี่ยนแปลง และยังเป็นองค์ประกอบสำคัญในการบริหารจัดการศึกษา ผู้วิจัยจึงมีความสนใจทำวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาระบบการบริหารจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อจะนำผลจากการวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการบริหารจัดการโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำในการบริหารจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2. เพื่อสร้างและพัฒนารูปแบบการพัฒนาระบบผู้นำในการบริหารจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

3. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพรูปแบบการพัฒนาระบบผู้นำในการบริหารจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียนประถมศึกษา รองผู้อำนวยการโรงเรียนประถมศึกษา และหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กระทรวงศึกษาธิการ ปีการศึกษา 2555 จำนวน 37,311 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียนประถมศึกษา รองผู้อำนวยการโรงเรียนประถมศึกษา และหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของกระทรวงศึกษาธิการ ปีการศึกษา 2555 จำนวน 390 คน จาก 130 โรงเรียน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างใช้ตามตารางการกำหนดกลุ่มตัวอย่างของ [4] โดยให้สถานศึกษาเป็นหน่วยการสุ่มที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย โดยการจับฉลากแบบใส่คืน โรงเรียนละ 3 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีดังนี้

1. แบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อยืนยันองค์ประกอบภาวะผู้นำในการบริหารจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2. แบบสอบถาม เรื่อง รูปแบบการพัฒนาระบบผู้นำในการบริหารจัดการเรียนรู้ ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
3. คู่มือการใช้รูปแบบการพัฒนาระบบผู้นำในการบริหารจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

4. แบบสอบถามความพึงพอใจผู้เข้ารับการอบรมโครงการงานวิจัย เรื่อง ภาวะผู้นำในการบริหารจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ดังนี้

3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามโดยจัดส่งแบบสอบถามพร้อมสำเนาหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลไปยังกลุ่มตัวอย่างทางไปรษณีย์ โดยผู้วิจัยแนบซองเปล่าติดแสตมป์และจำหน่ายซองที่อยู่ของผู้วิจัย และนำแบบสอบถามที่ได้รับคืนตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ ทำการลงรหัสเพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

3.2 การสัมภาษณ์ โดยผู้วิจัยได้เดินทางไปสัมภาษณ์ ณ สถานที่ทำงานของผู้สัมภาษณ์ จำนวนทั้งสิ้น 5 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ประกอบด้วย นักวิชาการ (Scholars) จากมหาวิทยาลัย จำนวน 1 คน และนักปฏิบัติการ (Practitioners) จำนวน 4 คน ประกอบด้วย นักบริหารของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้บริหารการศึกษา ได้แก่ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน และศึกษานิเทศก์ นำผลการสัมภาษณ์มาสรุปเป็นแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำในการบริหารจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามโดยการหาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) วิเคราะห์แบบสอบถาม เรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำในการบริหารจัดการเรียนรู้ ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบน

มาตรฐาน (Standard deviation) ในภาพรวมและรายด้าน และการเปรียบเทียบผลการทดลองก่อนและหลังการใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำในการบริหารจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา โดยการทดสอบค่าที (t-test)

สรุปผลและอภิปรายผลวิจัย

1. สรุปผลการวิจัย

1.1 องค์ประกอบของภาวะผู้นำในการบริหารจัดการเรียนรู้ มี 5 องค์ประกอบ คือ 1) การจัดการเรียนรู้ที่เน้นทักษะกระบวนการคิด 2) การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 3) การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ 4) การพัฒนาและการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ และ 5) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

1.2 รูปแบบพัฒนาภาวะผู้นำในการบริหารจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย หลักการ จุดมุ่งหมาย เนื้อหา กระบวนการพัฒนา สื่อและแหล่งเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล

1.3 ประสิทธิภาพของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำในการบริหารจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา พบว่า ภาวะผู้นำในการบริหารจัดการเรียนรู้ หลังการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำในการบริหารจัดการเรียนรู้ สูงกว่าก่อนการทดลองใช้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งแสดงให้เห็นว่ารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำในการบริหารจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพสามารถพัฒนาภาวะผู้นำในการบริหารจัดการเรียนรู้ให้สูงขึ้นได้

2. อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำในการบริหารจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีประเด็นที่สำคัญนำมาอภิปรายผล ดังนี้

2.1 องค์ประกอบของภาวะผู้นำในการบริหาร

จัดการเรียนรู้ มี 5 องค์ประกอบ คือ 1) การจัดการเรียนรู้ที่เน้นทักษะกระบวนการคิด 2) การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 3) การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ 4) การพัฒนาและการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ และ 5) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ทั้งนี้เนื่องจากว่าภาวะผู้นำในการบริหารจัดการเรียนรู้เป็นพฤติกรรมของครูที่มีอิทธิพล เป็นที่ยอมรับของครูคนอื่น สามารถโน้มน้าวชี้แนะ ชักชวนกระตุ้น ส่งเสริมให้ครูคนอื่น ๆ ปฏิบัติตามซึ่งสอดคล้องกับ [5] กล่าวว่า ภาวะผู้นำครูมุ่งเน้นความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและเป็นการนำทั้งในและนอกห้องเรียนและ[6], [7] ได้ให้คำนิยามของคำว่า ภาวะผู้นำครู (Teacher Leadership) หมายถึง คุณลักษณะและพฤติกรรมและความสามารถของครู ที่แสดงออก ให้เห็นถึงความเกี่ยวข้องสัมพันธ์ส่วนบุคคลและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันการเปลี่ยนแปลงการทำงานของครูสามารถเกิดได้ทั้งในและนอกห้องเรียน โดยปราศจากการควบคุมของผู้บริหาร ก่อให้เกิดพลังในการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้มีคุณภาพ

2.2 รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำในการบริหารจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย หลักการ จุดมุ่งหมาย เนื้อหา กระบวนการพัฒนา สื่อและแหล่งเรียนรู้และการวัดและประเมินผล ประกอบด้วย การอบรมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาดูงาน การฝึกปฏิบัติการ และการสรุปและประเมินผล ดำเนินการเป็น 4 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ ระยะที่ 2 เดินทางไปศึกษาดูงานโรงเรียนที่มีการบริหารจัดการเรียนรู้ที่เป็นต้นแบบ ระยะที่ 3 การฝึกปฏิบัติการ ระยะที่ 4 การสรุปและประเมินผล การที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาต้องได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและมีการฝึกปฏิบัติจริงเพื่อนำความรู้ไปใช้ให้เป็นแบบอย่างแก่บุคลากรในโรงเรียนต้องได้รับการฝึกฝนด้วยเทคนิคและวิธีการที่หลากหลาย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากความร่วมมือร่วมใจ โดยอาศัยความสามารถและสมรรถภาพทั้งจากผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษามีอาชีพ สอดคล้องกับ [8] กล่าวว่า ผู้บริหารมี

อาชีพต้องมีวิสัยทัศน์ที่เป็นระบบและชัดเจนเกี่ยวกับองค์การและจุดมุ่งหมายขององค์การ มีภาวะผู้นำอย่างริเริ่มสร้างสรรค์ ส่วนครูมีอาชีพต้องมีความรู้ในทฤษฎีและปรัชญาของหลักสูตรและความต้องการในการเรียนรู้ของผู้เรียนและสอดคล้องกับผลการวิจัยของ [9] พบว่าโรงเรียนที่มีวัฒนธรรมที่เป็นครูมีอาชีพจะมีความเป็นอิสระในการทำงานสูงจึงจำเป็นต้องมีค่านิยมร่วมกันในการรักษามาตรฐานและยอมรับการตรวจสอบซึ่งกันและกันในการจัดการศึกษา

2.3 ผลการใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำในการบริหารจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โรงเรียนกลุ่มตัวอย่างที่ร่วมทดลอง ประกอบด้วย 3 โรงเรียน จำนวนทั้งสิ้น 12 คน พบว่าก่อนการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำในการบริหารจัดการเรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับน้อย ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การจัดกระบวนการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารและครูต้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายเหมาะสมกับธรรมชาติของผู้เรียน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวางแผน กำหนดงาน และวางแผนเป้าหมายร่วมกัน การนำภูมิปัญญาท้องถิ่น เทคโนโลยีและสื่อที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน สอดคล้องกับ [10] กล่าวว่า การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนไม่ได้เป็นเพียงคอยรับการถ่ายทอดความรู้เท่านั้น แต่จะต้องเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยความกระตือรือร้นและร่วมกำหนดสิ่งที่ต้องการเรียน รวมทั้งวิธีการที่จะทำให้การเรียนนั้นสัมฤทธิ์ผล สอดคล้องกับผลการวิจัยของ [11] พบว่า การจัดกิจกรรมที่ให้อาสาผู้เรียนมีส่วนร่วมกิจกรรมมากที่สุดด้วยความมุ่งหวังที่จะทำให้ผู้เรียนได้พัฒนากระบวนการคิด สร้างความรู้ ได้ด้วยตนเองโดยมีปฏิสัมพันธ์แบบมีส่วนร่วมกับผู้สอนและผู้เรียนด้วยกันเพื่อพัฒนากาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ในบริบทที่มีอยู่และเกิดขึ้นตามสภาพจริง และ

พัฒนาศักยภาพในการเรียนรู้ที่จะคิดวิเคราะห์ / วิพากษ์วิจารณ์ วางแผนและตัดสินใจแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่จะช่วยให้คุณภาพของชีวิตดีขึ้นหลังการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำในการบริหารจัดการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การจัดการเรียนรู้ที่เน้นทักษะกระบวนการคิด ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการและการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ และเมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยภาวะผู้นำในการบริหารจัดการเรียนรู้โดยรวมและรายองค์ประกอบ พบว่าภาวะผู้นำในการบริหารจัดการเรียนรู้ หลังการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำในการบริหารจัดการเรียนรู้ สูงกว่าก่อนการทดลองใช้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิจัยเป็นเช่นนั้นอาจเป็นเพราะว่าภาวะผู้นำในการบริหารจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาหลังการทดลองเป็นช่วงที่มีการทบทวนภาวะผู้นำในการบริหารจัดการเรียนรู้ ทั้ง 5 ด้านและได้นำความรู้ที่ได้จากการฝึกปฏิบัติจริงไปใช้ในโรงเรียนของตนเอง ทำให้เกิดแนวคิดเป้าหมายที่ชัดเจนสามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลต่อการประเมินหลังทดลองมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 พุทธศักราช 2545 ได้กล่าวถึง แนวทาง ในการจัดการศึกษาโดยยึดหลัก ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง ถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด สอดคล้องกับผลการวิจัยของ [12] ที่พบว่า การพัฒนาโรงเรียนให้มีคุณภาพตามเป้าหมายจำเป็นต้องอาศัยปัจจัยทั้งหมดในโรงเรียน สอดคล้องกับทัศนะของ [13] ที่ศึกษาและพัฒนาระบบพบว่าองค์กรที่มีการใช้ระบบบริหารแบบให้กลุ่มมีส่วนร่วมในระดับที่มากกว่าระบบอื่น ๆ เป็นองค์กรที่มีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จในการปฏิบัติภารกิจ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยที่พบว่า ภาวะผู้นำในการบริหารจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ประกอบด้วย การจัดการเรียนรู้ที่เน้นทักษะกระบวนการคิด การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการการพัฒนาและการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้และการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ สามารถใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการบริหารจัดการศึกษาและการจัดการเรียนการสอนในระดับประถมศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 จากผลการวิจัยที่พบว่า ภาวะผู้นำภาวะผู้นำในการบริหารจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ประกอบด้วย การจัดการเรียนรู้ที่เน้นทักษะกระบวนการคิด การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการการพัฒนาและการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้และการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ส่งผลต่อการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในระดับประถมศึกษาของสถานศึกษา ดังนั้นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา หรือ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรจัดการฝึกอบรมและพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมเกี่ยวกับภาวะผู้นำในการบริหารจัดการเรียนรู้ทั้ง 5 ด้าน ให้แก่สถานศึกษาในระดับประถมศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ผู้บริหารในระดับประถมศึกษาได้มีการพัฒนาด้านภาวะผู้นำในการบริหารจัดการเรียนรู้ในระดับสูงขึ้น จะส่งผลให้การบริหารจัดการเรียนรู้ในระดับประถมศึกษาประสบความสำเร็จยิ่งขึ้น

1.3 รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำในการบริหารจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) จุดมุ่งหมาย 3) เนื้อหา 4) กระบวนการพัฒนา 5) สื่อและแหล่งเรียนรู้ และ 6) การวัดและประเมินผล มีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ทำให้เกิดการพัฒนภาวะผู้นำในการบริหารจัดการเรียนรู้ ดังนั้นจึงควรจะมีการส่งเสริมให้มีการใช้รูปแบบนี้ เพื่อการพัฒนาภาวะผู้นำในการจัดการเรียนรู้ในวงกว้างมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 ควรดำเนินการวิจัยรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำในการบริหารจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา

2.2 ควรทำการวิจัยเปรียบเทียบในประเด็นเดียวกัน ระหว่างโรงเรียน ที่จัดการศึกษาระดับประถมศึกษาของรัฐบาลกับเอกชน

2.3 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำในการบริหารจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน

2.4 ควรศึกษาการพัฒนาภาวะผู้นำในการบริหารจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอน โรงเรียนประถมศึกษา
2.5 ควรศึกษาการพัฒนาภาวะผู้นำในการบริหารจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารในสังกัดองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น

เอกสารอ้างอิง

- [1] กระทรวงศึกษาธิการ. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ; 2552.
- [2] วิโรจน์ สารัตนะ. การบริหาร. กรุงเทพฯ: ทิพย์วิสุทธิ; 2545.
- [3] สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 1. รายงานผลการทดสอบ O-net ปีการศึกษา 2553. กาฬสินธุ์: ประสานการพิมพ์; 2554.
- [4] ธีรฤดี เอกะกุล. ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. อุบลราชธานี: สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี; 2543.
- [5] Katzenmeyer, M., & Moller, G. Awakening the Sleeping Giant: Helping Teachers develop as Leaders. 2nded. Thousand Oaks, CA: Corwin Press; 2001.
- [6] Lieberman, A. & Miller, L. Teacher Leadership. United States of America: Jossey – bass; 2004.
- [7] Harris, A. & Muijs, D. Improving Schools Through Teacher Leadership. Maidenhead: Open University Press; 2005.
- [8] ชัยรัตน์ หลายวัชรกุล. การพัฒนาหลักสูตรอบรมเสริมสร้างภาวะผู้นำทางการเรียนการสอนสำหรับผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยขอนแก่น; 2549
- [9] Schein, E.H. Organizational Culture and Leadership. San Francisco: jossey-Bass; 1992.
- [10] Driscoll, M. Psychology of Learning for Instruction. Needham Height MA: Allyn & Bacon; 1994.
- [11] กิ่งฟ้า สินธุวงษ์. สะท้อนย้อนคิดกับการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง, วารสารหลักสูตร และการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 1(1), 2-3; 2550.
- [12] กรมวิชาการ. คู่มือพัฒนาสื่อการเรียนรู้. กรุงเทพฯ: กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ; 2545.
- [13] Likert, R. New Pattern of Management. New York: McGraw-Hill; 1961.